

Heroverweging 2026 - 2029

aan: de raad van de gemeente Hillegom
datum:

ons kenmerk: Z-24-404888
datum collegevergadering: 10 december 2024
portefeuillehouder: Dhr. A. de Jong
behandelend ambtenaar: Karel van Leeuwen
emailadres: K.vanLeeuwen@HLTSamen.nl
telefoon: 14 0252
embargo: ☐

Inleiding

Het financiële perspectief voor de gemeente Hillegom komt onder druk. In de onlangs vastgestelde meerjarenbegroting voorzien wij tekorten die vanaf 2026 oplopen tot ca. € 2 miljoen per jaar. De tekorten worden voornamelijk veroorzaakt door een korting op de bijdrage van het rijk (algemene uitkering) van 6% in 2026 ten opzichte van 2025. Daarnaast nemen de kosten van met name jeugdzorg toe en hebben wij ambities voor flinke investeringen in de openbare ruimte. Dit financiële perspectief betekent dat keuzes moeten worden gemaakt. In deze brief informeren wij u over de stappen die wij de komende maanden willen nemen, in de aanloop naar de Kadernota 2026 – 2029.

Onderzoek langs twee sporen

Gelet op de omvang van de taakstelling vinden wij het noodzakelijk om de hele begroting van onze gemeente door te lichten. Met de uitkomst hiervan worden u handvatten geboden om weloverwogen keuzes te kunnen maken voor besparing op uitgaven of verhoging van inkomsten. Wij doen onderzoek langs twee sporen.

Spoor 1: Gemeenschappelijke regelingen

Voor de zomer van 2024 is op initiatief van de regionale bestuurlijke werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (werkgroep FKGR) een onderzoek gestart naar de beleidsvrije ruimte bij negen gemeenschappelijke regelingen waaraan de achttien gemeenten in Hollands Midden deelnemen.

Hillegom neemt deel aan zes van de negen gemeenschappelijke regelingen in het onderzoek. De werkgroep FKGR is hierin begeleid door adviesbureau Berenschot. Dit bureau heeft een methodiek ontwikkeld om de beleidsvrije ruimte op de verschillende taakvelden van de gemeente te onderzoeken. Deze methodiek is gebaseerd op het onderzoek 'Beleidsvrijheid geduid' van de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) uit 2019.

Uit het onderzoek blijkt dat de beleidsvrije ruimte van de onderzochte gemeenschappelijke regelingen varieert van 13% tot 31% van de begrotingsomvang. Op advies van Berenschot zijn de gemeenschappelijke regelingen verzocht om voor 6% van de begrotingsomvang met bezuinigingsvoorstellen te komen, gelijk aan de korting op de algemene uitkering in 2026.

In de kadernota's of begrotingen van deze gemeenschappelijke regelingen moeten deze financieel zijn vertaald ten behoeve van besluitvorming.

Wij realiseren ons dat dit een lastige opgave is. In de eerste plaats omdat dit veelal vraagt om keuzes in voorzieningen voor onze inwoners. En in de tweede plaats omdat het van de deelnemende gemeenten afstemming en eensgezindheid vraagt. Ook op vertegenwoordigers in algemene en dagelijks besturen van de organisaties doet dit een groot beroep.

Spoor 2: Begroting Hillegom

Berenschot heeft ook de opdracht gekregen om onderzoek te doen naar de beleidsvrije ruimte op de taakvelden in de begroting. Dit volgens de methodiek die ook bij de

gemeenschappelijke regelingen is toegepast. In dit onderzoek worden de volgende stappen doorlopen:

Stap 1: Bepalen omvang taakstelling

De meerjarenbegroting 2026 – 2029 is het uitgangspunt. Maar we kijken verder: welke taakstellingen zijn nog in de meerjarenbegroting opgenomen, zijn de lasten van toekomstige investeringen geraamd, zijn voorzieningen op niveau, leiden (autonome) ontwikkelingen nog tot bijstelling, etc. Hiermee ontstaat een volledig beeld van de opgave waar we voor staan.

Stap 2: Data-analyse

De taakvelden in de meerjarenbegroting worden beoordeeld op de mate waarin sprake is van een wettelijke verplichting. Het eerdergenoemde rapport van de ROB dient hiervoor als basis. Het idee hierachter is dat ook bij wettelijke taken sprake is van een mate van beleidsvrijheid en dus beïnvloedbaarheid. De beïnvloedbaarheid wordt daarnaast beperkt door verplichtingen die zijn aangegaan. Bijvoorbeeld door investeringen in het verleden (kapitaallasten), contractuele verplichtingen, subsidieafspraken, bestuurlijke verplichtingen, bijvoorbeeld in bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, etc. Het resultaat van deze data-analyse wordt in een dashboard per taakveld gepresenteerd. Uitgangspunt is dat zowel materiële als personele budgetten beïnvloedbaar zijn. Dit betekent dat personele inzet wordt weergegeven op minimumniveau van de wettelijke taakuitvoering en van eigen gemeentelijk beleid. Berenschot heeft langjarige ervaring met onderzoeken naar formatie en overhead op taakvelden. Deze stap wordt medio december afgerond.

Stap 3: Keuzes in beeld

Berenschot brengt samen met de medewerkers, aan de hand van de opbrengst van de data-analyse in stap 2, de integrale keuzemogelijkheden over alle beleidsvelden in beeld. Het doel hiervan is om op deze wijze een zo volledig mogelijk pakket met maatregelen samen te stellen.

Deze keuzemogelijkheden worden per maatregel voorzien van een korte beschrijving van maatschappelijke gevolgen langs een gestandaardiseerd format. Deze stap wordt afgesloten met een rapportage van de opbrengsten van fase 1 tot en met 3. Hiermee wordt het technische proces van het traject afgesloten en wordt een eindpresentatie over de opbrengsten gegeven aan het college en de gemeenteraad. Eind februari 2025 moeten de keuzemogelijkheden per taakveld in beeld zijn.

Op 20 en 22 januari wordt er voor alle raadsleden een Raads Webinair aangeboden.

Bestuurlijke besluitvorming

Als eind februari de keuzemogelijkheden per taakveld in beeld zijn, hebben we alle informatie om het proces van bestuurlijke besluitvorming in te gaan. In de voorbereiding van de kadernota hebben we hiervoor de maanden maart en april 2025, zodat de kadernota in de maand mei aan u kan worden voorgelegd. De verwachting is dat er dan ook zicht is op de bezuinigingsmogelijkheden bij de gemeenschappelijke regelingen. Hier komen twee sporen bij elkaar. De verdere invulling van het bestuurlijke besluitvormingsproces stemmen wij graag af met uw raad. Desgewenst kan Berenschot dit proces ondersteunen.

Samenhang met Lisse en Teylingen

Lisse en Teylingen staan voor een vergelijkbare opgave. Hoewel de uitgangspositie en taakstelling per gemeente verschillen, is de aanpak van de heroverweging hetzelfde.

Tenslotte

Bezuinigen is niet leuk. Voor onze inwoners, instellingen en bedrijven willen we graag méér doen, niet minder. Het financiële perspectief vraagt echter dat we naar een nieuw evenwicht tussen baten en lasten moeten zoeken. Dat vraagt de komende maanden de nodige ambtelijke inzet, maar vooral ook bestuurlijke moed. Vanuit onze gedeelde verantwoordelijkheid gaan we deze uitdaging met u aan.